

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előf. írásai pénzék az egyházmegyei püsztar (Gyulafehérvár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
Hirdetések díjszabás szerint.											

„Éveken koresztül közvetlen közelből volt alkalmam az ő nagy lelkének kisugárzását érezhetni. Abban a szerencsés helyzetben vagyok tehát, hogy hitbuzgó lelkének szépségét, államferfiúi bölcseségét másoknál jobban megismerhettem. Az ő áldott személyében a jelenkor egyik legnagyobb katolikus férfiát, legigazabb hazafiát ismertem föl. Azon tökéletes férfiak közül való volt ő, akik közelről is nagyok látszanak, mert jellemük egyénileg tiszta, takargatni való nincs benne. A közpályán, az ügyek élén való szereplése pedig hazánkban ugyszólva egyedülálló a maga nemében. A legtöbb katolikus mozgalomnak kezdeményezője, minden egyesület buzgó, áldozatkész támogatója volt. A támogatásba belevitte minden tudását, egész lelkesedését, befolyását, azzal a ritka kitartással, azzal az önmagát és javait nem kímélő áldozatkészséggel, melyre csak egy őszinte hívő, az igazság diadálában reménykedő s Istent szerető lélek képes. Hajlott korban ferfiúi lelkeséssel fáradozott és végezte gyakran a pusztaiban kitalonak munkáját, hogy utjat egyengesse a magyar katolicizmusnak az omnia in Christi restaurare célpontja felé. A magyar katolicizmus sohasem lehet eléggé hálas XIX. századbeli szülöttenek egyik legnagyobbiká iránt.” (Csérnoch dr. ersek + Zichy Nándorról.)

Útban a millió felé. Nem azért mondom ezt, mintha már egy autó sebességével rohanánk az 1.000.000 korona felé s csak úgy dobálóznánk a pénzzel. Világért sem. A kath. sajtó pénzeről beszélnek. Kezdetből fogva figyelemmel kísértem a sajtóalap növekedését, a fillérek, koronák s néha ezresek ajándékozását. Bizonyos fásultsággal kezdtem belenyugodni, hogy ezzel a csigalassú növekedéssel sohasem lesz nagy sajtóalap. Mert a katolikus lapok momentán s időszakos segítézését eszközölteti ugyan, de örökké így nem tarthat. Ezzel akadályozzuk a végső célt, a nagy alap létrehozását és holt ponton vagyunk. De a minap sutba dobtam minden eddigi szkeptikus gondolataimat, nagyon meghatva éreztem magam, midőn olvastam, hogy a kath. sajtóra bejött már az első félmillió. Istenem, hát mégis lesz valami? Megérkezettünk mégis abba a révbe, amit lefest a képzelet? s talán nincs is olyan messze az az idő, mikor nem vekonypénzü s csak igyekvő katolikus sajtóról kell beszélnem, hanem mikor azok a katolikus sajtóorgániumok igazi izmos s életerős reprezentánsai lesznek annak a tabornak, melynek kath. társadalom a neve. Vajjon legnagyobb napilapunk, az Alkotmány, miért nem veheti fel a versenyt nagyságra s küllalakra nézve sok más kollégájával, pedig amit es akiket képvisel óriási

morális erőt hordanak. E pontban fognak benünket segíteni a milliók, amelyekből — az első felet — már összeszedtük. Lám, csak egy félmillió, s mennyi szépet elgondolunk a jövő sajtójára nézve, a mi sajtónkról.

Gyopár.

A Szentímrésekhez.

Írta: Válya Gyula.

Nagy, pusztá térség előtt allunk. Mőgöttünk több mint egy évtizednek nehéz küzdelemel, de sok-sok kitartással megépített munkája, egy alap, mely már szilárd és biztos s a melyen itt-ott már befejezett épületek ragyogó tetői vagy még befejezésre váró pillérei tündeznek. Ez a mult s az előttünk álló térség ez évi befutandó pályánk. A jövőt előre ember nem látja, de ismeri a feladatokat, melyek reá várnak. Tudjuk, hogy ezt a teret beépíteni a mi feladatunk, a félbenmaradt pillérekből monumentumokat alkotni nekünk kell. Követendő munkánknak pályája

TARCA.

Róma.

Mint kis fiúcskát, pillangókat űzöt,
Szép gyermekevím áldott reggelén
Csodás királylány ringatott ölében,
S egy bájos álmodám meg én . . .
E szép királylány testvér volt a Vágyval,
Ábrándozásnak hívják ezt a lányt.
Akkor még hittem földi boldogságban,
S nem láttam benne semmi nagy talányt.
Oly szép is volt, mit akkor álmodám! . . .
Túl tengeren maradt el szép hazám,
S én közeledtem vagynim hónapra,
Hol el a hit, mert élteti — a pápa.
Szemlélttem bamulattal Róma sok száz
Művészi fényben űsző templomát.
S a katalombák misztikus világa
Szent érzelmmel járta lelkem át.
Hol Szent Péternek hamvai pihennek,
Kis angyaloknak hallám énekét;

A siron térdelt Róma nagy Lakója,
Hogy megalazza koronás fejét.
Ő most e földön Krisztus helytartója,
Egész világnak édes atyja ő . . .
S én láthatam, mily melabús az arca,
Mily bánatos, mily néman könnyező . . .
Soká maradtam még így elmerengve . . .
S most sirhatok e szép álom után . . .

Bocsássatok meg, most jutott eszembe:
Ez valóság, s nem álom volt csupán!

Dr. Flecznik György.

Kapnikbánya multjából.

Írta: dr. Persián Kálmán.

Szatmármegye legkeletibb részén fekszik. Délről Szolnok-Doboka, észak és kelet felől Máramaros megyével határos. Hegyes, sziklás vidék. A trachit kőzetű Vihorlat-Gutin hegység, legkeletibb lábánál fekszik s legmagasabb csúcsa 1447 méter. Vulkanikus hegyalakulás, hasonló a Hargitához a felső eocen és felső

miocén korából. Mint a Hargita bővelkedik szén savasdús forrásokban, úgy a Gutin környéke is gazdag ilyenekben. Környéke csupa szénsavas forrás és fürdő. A 7 km. hosszú bányaváros, mely alsó és felső városokból áll, u. n. alsó és felső Handal-ból, a Kapnikpataka szeli keresztül s az egész völgy hol a legszelesebb alig 1.5 km. A Kapnik vize, mely turbínájával a bánya üzemére használható fel, az 1089 méter magas Nyeteda, az 1220 m. magas Róta és az 1167 m. magas Bolkis apró patakjainak egyesülése. Felveszi még a Mihály, Hoffen, Zsizska, Dobos és Kuenburg völgyeinek vizeit. Délről a Hidsa és Gajdos (utóbbin temető is van), északról a Malnás, keletről a Róta, nyugatról a Rakos meredek lejtőjű hegyei alkotják azt a völgykatlant, hol ez a nemeserekekben bővelkedő, sveici tajra emlékeztető bányavároska fekszik.

Hazai a hegyoldalakra szétszórtan épültek. A csinosabb külsejű kincstári tiszt lakások és hivatalok robbantások útján nyert szikla plattaukra épültek s kis virágokertjeik földjét karszteru művelés módjára kegytelenek természetére kényyszeríteni.

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

A legjobb hírnevűk örvendő s legregyibb egyházi szerek, ruhák, zászlok stb. gyára.
Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

nem izolált. A társadalmi erőknél szabad érvényesülése korábban körülöttünk ezernyi célokért rohamnak ezernyi erő. A társadalomban nincs nyugvás. Osztalók küzdenek a helyesebb gazdasági berendezkedésért, pártok versenyeznek a politikai hatalomért, nemzetek kelnek vad tusára. Küzdünk tökéletesebb földi létért, oly rövid ez az élet, hogy mindenben rohanó tempókban akarunk túl lenni. Már nem is elégszünk meg a 120 kilométeres sehségekkel, a földi utak már nagyon görbék a rettenetes gyorsasághoz s íme a gyermekálmok bukfencező papírsarkányai büszke, fehér, kattogó gépmadarakká nőttek ki, hogy kikacagják Hannibal kinföldesait az Alpeseek hőmezőin s ne ismerjenek oceaókat, melyek országokat választanak el, hogy az „England is no longer an Island” (Anglia többé nem sziget) mondás igazsággá szilárduljon.

Nezzünk barmerre: kaprázható panoráma. És mi benne vagyunk, benne élünk ebben a forrongó életben, abban a korban, mely a sok fény mellett oly sok árnyat hozott magával, oly sok árnyat, hogy büszkeségében nem akar ismerni Istent, tülekedésében elfelejti a szeretetet, gazdasági, különösen ipari életének rohamos evolúciójában kozmopolitizmusba fojtja a honszerelmet, liberalizmust hirdet és radikálizmussá fajul, szocialisztikus berendezést követel és antiszociális lesz, legendának és gyermekes ábrándozásnak gonyolja a vallást, saját rendszerű filozófiával és szabados etikájával akarja pótolni a krisztusi evangálium s az ebből fakadó keresztény világnézet nagyszerű bölcsesétét, s magasabbra akarja építeni a Victor Emanuel szobrát, mint a szent Péter templomnak Michel Angelo lángeszéből szü-

lemlett messze tündöklő kupolája. — Rajta! Mindegyikünk a saját munkáját végezze becsülettel, hősi elszántsággal.

BUDAPESTI KÉPEK.

Egyszerű keretben, néhány elethű kép a nagyvárosi életből. Tanulságot, következtetést kiki maga vonjon belőlük.

A fővárosi nagyobb színházak legkülsőbbjébe a „Városigeti Színház”-ba ígyekedtem, mely mint „kulturcelt szolgáló intézmény” városi v. állami vagy mindkettőre szubvencióban részesül.

Az előcsarnokban néhány rendőr, színhazi alkalmazott és vendég. Jó szokás szerint egykoronás jegyet kerestem. Miközben nyugodtan vártam, hogy pénzemel felváltás, kezembe nyomott egyik ott lezengő egy színházi szöveglapot egy nikkelpenzert s amint később láttam „ingyen példány” volt a lapra nyomtatva. Megmivel visszaadott 19 koronát a penztárosné, megkérdezte, nem ohajtok-e jobb jegyet. Helyemre felfelé menet utamat állotta néhány szolgáló, meggyász, hogy nem parancsolok-e „finum” látésövet.

A ruhatárba — ahol kabátom majdnem egymagában maradt — a nézőtérrel semmi zaj nem hallatszott. Gondoltam, jól nevelt publikum, de mikor bementem, az emeleten levő szax üres szék s néhány gyerek fogadott. A jegyszédő, keresemre, hogy mindig ily kevesen vannak-e, a földszintre mutatott, hogy „de ott többen vannak” s tényleg atlag minden 8—10-ik szék le volt foglalva. Ezek között is több az ingyen- és tisztelet — (népösen „pótya”) jegy.

Amikor a függöny felgördült, nem játszóttak a szereplők tulnag buzalommal, lelkesséssel, hanem ők is inkább a közönséget nézték. „Párisi élet” volt az operett címe, de sem a darabra, sem a színészek és színésznők játékára nem érdemes sok szót vesztegetni. Az első felvonás után bevonult a karzatra még egy csoportja az ingyenpublikumnak; tapsoló, vihogó suhancok.

Az öt felvonás végén a néhány fizető „közönség” szinte megkönnyebbülten lélegzett fel.

A villamos végig vitt a Rákóczi-úton,

Váci-körúton, melyeken, különösen a bennük levő sok fenyés kávéházban élénk élet volt. Ezen az útvonalon legalább hatvan-hetven nagy, drága berendezésű, fenyés kávéház van. Aligha van még oly nagyváros, melyben annyi kávéház van, mint szép fővárosunkban.

Sok utcasarkon és mellékutakban lesik a szerencsetlen, kifosztott éjjeli lepkek a járőkelőket. Megvetni és egyúttal sajnálni lehet ezeket a jó útról letért és letérített, bűn-, nyomorban élő teremteseket.

A Lipótváros színháza, a Vigszínház előtt tömege az autóknek és gummikerekű fogatoknak varja uraságait, a gazdag színházlátogatókat, bankár, kereskedő s más pénzembereket. Végtelen szorgalommal, elelmességgel megszerzett vagyonuk nagy fényűzést enged meg nekik. Páholy, mesés színházi toalettek, brillians, arany ékszereket, pazar estélyeket, automobilt, költelező nyaralást stb. Tudnak pénzt szerelni, de tudnak költeni is!

Innen néhány percrenyire, még a Margithid pesti oldalán, az előbbi képpel éles ellentétben, a külső, gyári városrészből néhány rendőr előtt 2—3 nyomorúságos, fázó, vidékinek látszó munkás megy, akiket bizonyára razzián fogtak el valamely eldugott, piszkos alvó tanyán s nem tudván magukat igazolni, bekisérk őket. Mőgöttük jön két fiú, bizonyára gyermekeik.

A Margithidon a villamos mentén lázasan folyik az éjjeli munka, új villamos kábel raknak le. A hidról tündérien fenyés kivilágítású Dunapartokat látni s a Gellert-hegy es királyi vár számtalan világát. Az öreg Duna vízében visszatükröződik roppant hosszú sorban a kigyószzerűleg egymás mellé sorakozó sok ezernyi lámpa fénye.

A budai oldal már nyugodtabb, csendesebb, mint a pesti, nincs oly sok üzlete, kávéháza, gyára.

Kérve a háztengerből, a külső villanegyed s a Hűvösvölgy felé, nyitabb a villamos pályája s robog, száguld az új rendszerű, nagy fenyés villamos kocsi.

ifj. K. Lajos

Kapnikbánya nevének eredete a nepmonda szerint egy kislejű (oláhul: kapu miku kapnik) oláh pasztortól származott volna, ki először kapott itt ebben a völgyben „fenyés követ”, nemes eret.

— A bányaművelés kezdete összeesik a II. Geza-féle szász telepítéssel s joggal lehetne azt is mondani, hogy Erdély felől húzódtak le a bányászok Nagybánya, akkor még Zazarbánya és Asszonyapataka felé. Történeti kora Nagybánya és Felsőbánya történelmi létezésével van kapcsolatban. 1836-beli egyházi iratban az van írva, hogy 500 évvel előbb, tehát körülbelül 1336-ban már művelés alatt álló ezüstköves bánya volt Kapnikon.

Tudvalevőleg Károly Róbert nevéhez fűződik a forint, florenus a florenci arany mintájára vert aranypenz. Rendszeresebb bányaművelést ő indított meg hazánkban. A „lucrum camerae” intézménye — akárcsak mint ma az

* Gyermekkoromban hallottam e mondával kapcsolatosan emlegetni, hogy e pasztor a talált fényeskövet mutogatta otthon, a nagybányai vásárra bejáró oláhok elvitték hírel, német eredetű bányászok jöttek onnan kutatni, de kezdetleges szerszámaikkal mélyebbre nem hatolhatván semmit sem találtak. Bosszúsán majd tréfásan mondogatták egymásnak félig magyarul félig németül „Kapsz-nichts niksz.” Hagyományból tudom s ép azért ide feljegyzem megemlékezésül a mondának ezen változatát.

állami gázmopolitum rendkívüli kincstári jövedelem — Károly Róbert olasz praktikájának a teremtménye. Akkor már Felsőbánya művelés alatt volt, úgy hatolhattak fel nemes érc után kutatva Kapnikra is. Mint az 500 éves múlt mutatja nem eredménytelenül.

1455-ben Hunyadi János kormányzasi okmányában, amelyben Nagy- és Felsőbánya régi kiváltságait megerősíti, említést tesz Kapnikról is. Nyolc évre szabad kutatási jogot ad azoknak, kik itt tárnát nyitnak, csak a köteles jövedelemrészt szolgáltatassák be.

1511-ből az u. n. „fejedelmi” külső tárnának egyik oldalába a következő felírás van vésvé: „Hier hat erschlagen Jakob Huber anno 1511.” Ez a Huber felsőbányai ember lehetett, ki több társával a régi jogok nyújtotta jövedelemre számítva kísérte meg a hagyományos „Glück auf” = „szerencse fel” jelszavával a függőleges irányban legelső fejedelmi tárnában dolgozni. Bizonyára jó felszárad s még több is kellett ahhoz, míg itt a természetes sorrend szerinti legelső tárnát Huber uram megnyithatta. A bányáuzem a háborus idők alatt sokszor és sokat szünetelt. II. Ulászló uralkodása végén és II. Lajos uralkodása első öt évében az ország elhanyagoltságát a kapnikai bányák is megsínyllették. A mohácsi vész s az azt követő ellenkirályosdi teljesen tönkre tette a bányaművelést

s még inkább a kapnikit, mely nehezebben volt megközelíthető.

1555-ben I. Ferdinánd rendeletéből Feigel János vizsgálta meg a bányákat és jelentéséből kitűnik, hogy a kapniki tárnakba viz folyt be, emiatt a bennük való járás veszélyes, azonban érdemes lesz tovább művelni, mert a föld méhe gazdag kincseket rejt magában, melyeket a bánya környéken található törmelések nemes-érc tartalma is bizonyított. A jelentésnek köszönhető Kapnik, hogy Ferdinánd mihelyt János király özvegyével Izabellával rendbe jött s megkapta az erdélyi bányákat ismét felhangzótt a „Glück auf” s a keresztbe rakott kalapácsok gazdái szorgalmasan törték a felszínre hozott köveket s becsületesen fizettek királyi gazdájuknak gondozásukért. Amikor pedig Báthory István Miksa ellen Schvendi Lázár császárkirályi tábornokkal hadakozott, a védtelen bányavidéket az oláhság dúlta, pusztította, Miksa 1571. aug. 31-én kelt rendeletére modernebb alapon kezdték meg újból a kapnikai bányászatot is.

Később a bánya a Báthoriak kezébe került. Báthory Zsigmond 1588-ban jó pénzért herbe adta Herberstein Feliciánának, ki a tervszerűtlen műveléssel csak ártott a kapnikai bányászat fejlődésének.

1612-ben. Báthori Gábor megújította a

Marianum

történetéhez.*

Szívemből örvendek, hogy ezen igazán lélekemelő ünnepélyen részt vehetek és mint egyházközseggünknek képviselője kifejezést adhatok közösen érzett örömeinknek is.

Miért örvendünk, ha nemcsak egy ilyen díszes, hanem ha a még oly kicsiny és egyszerű falusi iskolának is megnyílnak ajtai? Azt mondják ma már igen sokan: örvendünk azért, mert az iskola az ember értelmi világának fejlesztője és kiterjesztője. Utat nyit az ember egyenlősége érvényesülhetésének, értelmi és kezleti szabadságának. Mert az ember eszeslénységében örök követelményképpen adott egyenlőség eszméjének legerősebb harcosa, mert olyan fegyver van kezében, mely elesebb és erősebb a kardnál, olyan ellenséget pusztít el, mely veszedelmesebb az ágyúkkal írt ellenségénél: kiírja az előítéleteket és ezeknek mindenkorai szövetségeseit, ma különösen a lelkiismereti szabadságnak és közjólétnek ellenségeit: a társadalmi osztályuralmat, legyen az akár pápi, akár nagyrúri vagy a pénztoke uralma. Az iskola a demokraciának, a népies jólét hatalmának szülője, ápolója és erősege.

Nagy és súlyos állítások. De így magukban véve, vajon éppen olyan igazak is? És különösen szülőkkéi a mi mai örömeinknek is?

En msképpen érzem és hiszem, hogy érezzük mindnyájan római katolikusok. A mi örömeink oka az, hogy ezen szép iskolában ami legedesebb, legdrágább és legszebb anyáknak, anyaszentegyházunknak örökifjúságát szemlélhetjük, mert az iskola az egyház leánya, a kitől elszakadva, akinek gondozó szeretetét elvesztve, arvaságra jut, a nyugalom és folyton változó vagydásoknak, az emberi tévedéseknek jätékává lesz.

Mit ér a pusztá emberi értelem a hit világossága nélkül? Még ha megfeszített ereje a megismerés legmagasabb csúcsait is érintheti: mit talál ott? Olykor valamivel több fényt és

világosságot, szélesebb láthatárt. De eddigi történetéből még nincs bizonyíték arra, hogy megtalálta volna azt is, ami megoldotta volna a let és földi boldogság rejtélyes kérdéseit. Szívós kitartása, csodálatot gerjesztő invenciói, napról-napra gyarapítják ugyan életfentartó forrásait. De vajon a boldogság utáni vagydások kielégítési mértéket is? Mikor állott az e fajta kultúra magasabb fokon, mint manapság és mikor volt tele az emberiség több panasszal, több elégedetlenséggel, mint ma?

És látják, ennek az irányzatnak harcosava akarják az iskolát lekötöni s hirdetik úton útfélen, hogy teljes erejébe csak úgy juthat el, ha edes anyjától, a templomtól végképpen elidegenítik. A templom már csak a múlté, kiabálják. A ma a tudományé, az értelmi világossága. A templomnak megszűnt hatalma, mert a templom a vallásé. A vallás pedig nem egyéb a legjobb esetben is egy boldog almodozásnál, naiv tévedésnél, amiből a tudomány ma már felébresztett és kigyógyított.

Igen, a templom a múlté; de éppen ezért kétszeresen drága nekünk, mint éppen az edes anya is. Nem tudja az, hogy mi a múlt, aki azt mondja, hogy az a halál. Mentől régiebbek templomaink, annál kedvesebbek nekünk, annál jobban vannak szívünkhoz köze. És vajon, miért? Talán építészeti értékük miatt? Oh nem, hiszen akkor nem volna ránk nézve oly vonzó a falusi kis templomoeska is. Drága, vonzó és elválaszthatatlan a templom ami lelkünköl mert benne juthatok legközelebb Jézus Krisztushoz, ami istenünkhoz, a világ világosságához. A gyarok hatalmas gépeinek zugásából még mindig kihallszik a legkisebb harangnak szelid szöszata és az „Ave Maria” elfeledtetni a kifradt gyári munkással az ő tizórás, lelket és testet sanyargató nehéz igáját és reménységgel és bizalommal emeli tekintetét a megnyugtató és bátorító ég felé. És az igazi tudománynak is legnagyobb hősei még mindig imára kulesolt kezzel mennek át az örök világosság hazájába.

Elválhat-e hát ettől az edes anyától leánya, az iskola? Lenne ami örömeinknek igazi tartalma, ha csak az edesanya halálával jutnánk leányához?

Meg kell menteni a papoktól az iskolát, mondják következetesen a templom ellenségei.

Nézzék meg ezen iskolát és kérdezzék meg: ki csinálta. Egy pap, akinek pályája kezdetén egy atyailag jóságos kéz támogató szeretetén és a kegyelem ajándékain kívül nem volt és ma sincs más ereje és gazdagsága. És kinek csinálta? Talán magának és maradékainak, hogy hírneve ezekben fenykedjek? Megmondja az iskola felirata, megmondja népe. Ezt a papot kell tehát innét először is kitenni?

Nem, nem, ami örömeink egyebet mondat velünk; azt, hogy ez a pap, aki lelke egész teljességét, éjelet és nappalat ezen iskolának szentelte, amiénk; az ő irántunk való szeretete és ragaszkodása állta ezen iskolát ősi templomunk mellé, hogy benne az edes anya gondos szeretete vezessen nemzedeket nemzedék után oda, ahol a megpróbáltatások óráiban a vigasztalás forrását megtalálják és boldogságukban a hála örömkönyveit fognak szemekiben fenyleni.

A mi hozzá intézett üdvözlötünk nem is lehetne ekeesebb és igazabb, nem lehet értékeesebb és bensőségeesebb, mintha azt kívánjuk: maradjon meg nála az Isten kegyelme, maradjon meg az ő élő és munkás szeretete, hidje el, hogy nemcsak a jövő nemzedékek, de a mi, az ő híveinek halás elismerése és tisztelete is hajlik meg áldásos érdemei előtt.

INNEN-ONNAN.

Szobrot Zichy Mándornak! Kimondták a jelszót, amelyet tette váltani Magyarország kath. közönségének erkölcsi kötelessége. Hirdesse méltó emléket annak az apostoli lelkü férfinak érdemét, aki a magyar katolicizmus megmentője és regenerátora volt, aki nagy elhatározásokra, selekívő erőre hívta a magyar nemzet szunynyadó millióit. Felünk még rá gondolni is, hogy mi volna ma a magyar katolicizmus nélkülé. Hosszu elernyedes után mi következhetett volna? Az, hogy ebben a védtelen állapotban ránk törővatosan leskelődő ellenségünk s ma talán a páholyoktól kellene kinyomolni egy kis szabadságot, hogy lelkünk megnyugvásaihoz háborítlanul járulhassunk.

A Nepszövetségnek most kell megmutatnia, hogy nemcsak neve, hanem lüktető életereje is van, most kell megmutatnia, hogy mennyire hatja át minden érverését a minket legközelebből érdeklő kérdések felismerése és tudata.

Szobrot Zichy Mándornak! Langszavú vezérünk volt, aki egy hosszú emberélet fáradhatatlan munkabírást áldozta föl, hogy hazájának boldogulását elősegítse s a katolicizmuszt mozdulatlanságából tevékeny erőre juttassa.

Adjon Isten hozzá méltó utódot a nemzetnek, aki az elejtett zászlót ép olyan buzzósággal és elszántsággal vigye a diadalra!

A mozi. Manapság minden valamire való városnak megvan a maga dédelgetett mozija. Tarulóság intézmény s igen nagy népszerűségnek örvend. Azonban — úgy látszik — a mozi tulajdonosok visszaelnek előnyös helyzetükkel s egyre vakmerőbben a szenzációs és izgató mutatványokra kezdik a fősúlyt fektetni, amelyekre hangzatos reklámokkal és hirdetésekkel csalogatják a látogatókat.

A kinematográf-vállalatok ez általános betegsége már nálunk is jelentkezik. A gyulafehérvári mozival is megeshetik, hogy néha az előadásai nem mentesek az erkölcsi érzést sértő motívumoktól, bár azt, hogy csupán üzleti szempontból érzékiség szolgáltatásban álló filmeket válogatásnak ösze bemutatásra, a legkevésbé sem lehet állítani. Lehet, hogy a látogatók egy része épen a leder mozdulatokon mulat a legjobban, minthogy bizony ilyenkor tör ki a leghangosabb tetszészaj a plebs és az ifjú előkelők soraiból.

Mind ebből az következik, hogy a tanuló ifjúság mozi látogatását törvényes keretek közé kell szorítani. Igaz, hogy a tulajdonos a veszélyes előadásokra nem ad diákjegyeket, de máholnap két mozija is lesz a városnak, megindul a verseny közöttük s előreláthatólag akkor olyan mutatványok is lesznek, amelyekhez a tömegvonzás igen nagy épen idegizgató vagy érzékcsiklódó volta miatt.

Ne legyen többé szabad a diáknak moziba járni, még a szülőik vagy más felnőtök rökön felügyelete alatt se! Két okból kell e tilalmat behozni: egészségügyi és erkölcsi okokból. Hanem igenis rendeztessenek külön ifjúsági előadások, de ezekből minden szenzációs és izgató mutatvány legyen kizárva.

Poroszországban a rendőrség a mozik ellen felhangzó panaszok megszüntetésére erőlyes rndeletet bocsátott ki. Nálunk egyelőre ne kívánjunk ilyen lehetetlent, hanem a tanárok és tanítók a maguk hatáskörében tegyenek meg mindent az ifjúság védelmére.

* A Marianum megnyitása alkalmából (1911. dec. 10.) tartotta Dr. Farkas Lajos.

szerződést a Herberstein-családdal, míg végre Bethlen Gábor látva a bérlet által okozott hanyatlást, felbontotta 1620-ban ifjú báró Herberstein Feliciánnal a negyedszázados szerződést. A nagy erdélyi fejedelem halála után a két Rákóczi György se sokat törődött velük. Előbbinek a nagy lakarékössége és kincsgyűjtő természeté, utóbbinak nyughatatlan hadakozásai sok pénzt kívánván, nem törődtek Kapnikkal s inkább bérbe adták, ha kevés is, de biztos pénzért. 1664-ben a vasvári bekeben Kapnik az erdélyi fejedelem-ség birtokába jutott s Apafi Mihálynak nyújtott szép jövedelmet.* Halála után 8 évig szünetelt a banya üzeme.

II. Lipót uralkodása a politikai változások s az ennek nyomában járó területváltozások kora volt. A boldogtalan II. Apafi Bécsben hercegeskedett és Erdély ügyeit onnan intéztek a Habsburgok 1691-től kezdve az úgynevezett erdélyi udvari kancellárián. Kapnikkal keveset törődtek. Csak 1702-ben intézkedtek, hogy vizsgálja meg az erdélyi bányainspector a kiadott utasítás értelmében Kapnikot s gondoskodjon tovább művelésükről.

(Vége köv.)

* Bornemisza Anna Gazdasági Napló. Szerkesztette: Szádeczki Béla. Kiadja: A M. Tört. Társ. Bpest, 1911.

Schwarzczel Adél.

1851—1912.

A testi nevelés fejlesztése. „A testi nevelést biztosítani kell a középiskolák egész vonalán. Mit ér az életben az, ha az a pápaszemes, esenevész ifjú meg tudja keresni a logaritmust, de nem tudja megkeresni a kenyeret. Hiszen az élet harc, erre kell az ifjút fölkeszteni”. Imígyen szónokolt a közoktatásügyi legutóbbi tárgyalásánál az aranyhajú Hoek János országgyűlési képviselő s egytuttal kőbányai plebánus. Hosszú helyeslés kísérte szavait, jelelőül annak a nagy buzgóságának, amellyel a törvényhozó testület a testnevelést igyekszik felkarolni.

Valójában pedig a testnevelés biztosítva van a középiskolák egész vonalán. Maguk a főigazgatók hivatalos látogatásuk alkalmával erősen szemügyre veszik az ifjúság ez irányú elfoglaltságát s beszámolnak a tapasztalt eredményekről. Van is már jórészt minden középiskolában tornakör, atletikai egyesület, vívőkör, cellovészet. Nyáron ott vannak a játékelutatók részben testező elfoglaltságai, télen a korcsolyapályák, mindezek a rendes tornaórákon kívül. A testnevelés ilyen biztosításával egyelőre meg lehetünk elégedve.

Ha van valahol a testnevelés körül hiba, az kizárólag abban van, hogy a testedzés kultusza még nem általános, még nem hatotta át egészen az ifjúságot. Mert vannak ugyan nagy számmal, akik túlságos ambícióval karolnak fel minden idevágó gyakorlatot, egy nagy rész azonban kénszerűenki végzi és teren is s nagy ellenszennvel húzódozik a komolyabb és odaadóbb foglalkozástól.

Itt a legelső teendő az, hogy minden tanulóban érdeklődést és vonzalmat kell ébreszteni a sport iránt, hogy az óra, melyet erre szán, legyen a jövedy, a derűs hangulat, az életerő kifejezése.

Hogy már most ami gimnáziumainknál maradjunk, tartozunk az igazságnak annak a ténynek a megállapításával, hogy itt a testnevelés ügye a legszebb fejlődést mutatja. Ezuttal csak a gyulafehérvári r. kath. főgimnáziumot említjük meg, mert itt volt alkalmunk közvetlen közelből szemlélni a testi ügyesség bámulatosan szép és harmonikus mutatóit, a fiúk üde és eleven mozgásait s a közönség oly nagy fokú érdeklődését, amilyent eddig semmiféle ifjúsági ünnepség alkalmával nem tapasztalhattunk.

Az eszközök, amelyekkel a testi nevelés ily nagyarányú fejlesztését elérni sikerült, egészen egyszerűek. Tagadhatatlan nagy érdeme van benne kegyelmes püspök urunknak, aki a tornaórák gyakori látogatásával, a tornaiünnepélyeken és a vizsgákon való megjelenésével s kedves buzdító szavaival mindig megbecsülhetetlen hatással volt az ifjúságra abban az irányban is, hogy mindenekelőtt a testi erőt és egészséget tanulja megbecsülni, mint az élet legértékesebb javait. Másrészt pedig a tornakört megteremtett és virágzóvá tett egy tornakört, amelynek a népszerűsége ma már akkora, hogy oda minden tanuló be akar iratkozni. A tornakörben a testi erejüket és ügyességüket kiképzett ifjak szórakoztató és gyönyörködtető szereplése a téli tornaestélyeken önkéntelenül is vonzódást kelt a többiekben a testgyakorlás iránt, amit csak fokoz a közönség jelenléte.

Nyilvános téli tornaestélyeket kell tehát rendezni az iskolában. Ezt többet ér minden országos tornaversenynél, amellyel eddig célt nem értek el, ellenben a tornaestélyek a testi nevelés iránti érdeklődést általánosíthatják a középiskolák egész vonalán.

Schwarzczel Adél azok közé tartozott, akiket a kolozsvári közönség nem fog egyhamar elfelejteni. Nemesak imponáló külső megjelenésére gondolok. A szelleme az, ami meghódított, imponált és szellemi tevékenységre sarkalt.

Igen olvasott, sokat utazott, még többet gondolkodó lélek volt. Nem lángész, nem is femme savaute, hanem egy okos, eszelyes, ki-művelt, eleven lelkű nő. Mindig szerette a derűt és kereste is. Nem az alacsony, hanem a természetes, nemes örömeit ennek a földi létnek. Nagy tisztelője volt az életnek s az élet áldásainak. Nem győztem elégge csodálni azt a leleményességet, amellyel naív, gyermetes tréfáit eszelte ki. Mintha mindig csak nagy leány maradt volna, akinek még be szabad futnia a gyermekszobába s a földön laucuroznia a kis nebulókkal.

Úgy látszik, hogy ezt a sugárzó derűt a tanítványai lelkéből szíttá, abból az ezernyi leány lelkéből, mely körötte rajzolt, kacagott, dévajkódott, enekelt, imádkozott, ragyogott 38 év alatt. Mert szinte négy évtizedig volt a híres, érdemes leányiskola tanítóje. Az elsők egyike, akiket a kolozsvári tanítóképző 1874. júliusában képesítővel a kezükben kibocsátott s azon év októbertől kezdve a kolozsvári belvárosi leányiskolában tanít. Láttá a régi intézmény megerősödését; maga is hatalmasan közremunkált benne. Volt esztendő, amikor 450 leányka tanult a hat osztályban. A szülő pedig boldog volt, akinek gyermeke „Adél kisasszony” keze alá került. Kitünően tudott fegyelmezni és tanítani. Nem mérgeledött, nem szidott, nem piszkolta le senkinek a gyermekét. Nyugodt, derűs egyenlőség, imponáló külseje játszva teremtett rendet. Világos esze pedig hamarosan bevilágított a gyermeklelkébe.

Folytonosan tevékeny szelleme ösztönszerűleg kereste mindig a megfelelő szót és irodalmi formát. Szóbeli előadása választékos volt, irodalmi tevékenysége mindig a kellő színvonalú. Kezdetben csak kisebb cikkekkel próbálkozott meg. A 80-as, 90-es években többször írogatott a „Közművelődés”-be. Azonkívül a „Család és Iskola”, az „Állatvédelem”, a turista egyesület „Erdély”-e, s a kolozsvári „Ellenzék” hoztak tollából közleményeket. Kitünő „Földrajz”-át két kiadásban adhatta ki. Hozzáirt „Vezérkönyv”-e igen sikerült módszeres munka. „Útrajzok” című közvetlen hangú leírásait 1910-ben tette közzé. A Bonaventura nyomdában pedig épen most szedik „Képek és gondolatok a nevelés és oktatás köréből” címen összegyűjtött pedagógiai dolgozatait. Nagy szeretettel dolgozott rajtuk. Nyomatásban azonban nem látja újból azokat.

Három hónapi kínos szenvedés után halt meg január 4-én hatvan éves korában. Temetésén temérdek ember vett részt. Virágok és könyves szemek kísérték utolsó útjára. Schwarzczel Adél pedig a virágokat és az embereket mindvégig szerette.

A farsang.

Az adventi várakozó miszticizmus s a karácsony mélyeséges s gyermekiesen újjongó örömei után egyszerre csak elénk perdül egy pajzán ifjú örök mosolygós arcával s ismerős hangon szól, hogy meg ismét itt vagyok, s ha tisztavi-

rageletű is vagyok, de mindig vidám vagyok. E vidám beköszöntést a kerek föld minden zugában hallatja. Tudomást vesznek a farsangról a szegények és gazdagok és alkalmazkodnak hozzá, mert alkalmazkodniok kell hozzá, mint valami nyűghöz. A farsang tulajdonképen őszinte örömeket, vigasságot hoz, — kellene hoznia — de minden évben megjelenik egy kicsit újan, egy kissé kopottan, de rengeteg nagy igénnyel. S azért igényekkel, mert a nagyon tisztelt hölgyek és urak azt gondolják — igen sokan —, hogy csupán csak táncsal, zsurokkal, rettenetes nagy hü-hóval lehet a farsangot átáncolni. Pedig ilyen módon nem csoda, ha a farsang kínos bizonyossággal állít be minden évben, s a családifők bizonyos aggodó és szorongó nyugtalansággal néznek eleibe a farsangi örömeikkel egybekötött kiadásoknak. Mert sok öröm között a farsangi öröm olyanemű, amit igen drágán fizet meg farsangoló közönség. A farsang alaptonusa a mulatás, aminek meg egyáltalán nem volna semmi rossz értelme és hatása. De nálunk igen furesan mulatnak az emberek. Nem hányozhatik a kávéház stílus a maga könnyelműségével, költekezésével és lárnás ünnepséggel. És mi az eredmény? Kimerültség, unalom a vélt egyhangúság miatt — majd a farsang után — szóval semmi. S ha a szokásos farsang mindezekben kimerül, akkor igazán nem látok benne semmi olyast, ami miatt örülni kellene a farsangi időnek. Amugy is eleget mulat az emberiség, s raadásul a társadalom. Ezt az időt, vizkeresztől — husvét böjtjéig — felavatta olyan időszaknak, ahol majdnem minden jól nevelt világunk obligát hivatása a mulatás, a dinomdánom, amikor megbocsájtatik sok bolondság és fonakság, amikor több alkoholt kell fogyasztani, s mikor minden izletelenség meghűződik a karnevali tréfa leple mögött. Tehát félre minden farsangi örömmel? Világert sem! Éljen az öröm, éljen a vidámság, de éljen egyszersmind a bölcs mérseklés is. Szeretjük a testet lelket felüdítő mulatságot, az olyat, ahol felvidul a lélek és nem szenved kárt a test. No de az már igazán ferde felfogás volna, ha mamor és kicsapongás a mi felüdülésünk. Mert felüdülés ez? Oh de mennyire nem! Próbáltam magyarázni magamnak a farsang sok túlsását. Talán sokan gondolják, hogy amugy is elég időnk lesz böjtölni és megtartani magunkat a nagyböjt alatt, hát most hajrá tréfa s hajrá élet. Pedig egyáltalán semmivel sem lesz gazdagabb — sőt. Ez az élet amugy is sok igénynyel áll velünk szemben, olyannyira, hogy kevés időnk van elpazarolni való. Egy szép és tartalmas élet kialakítására igazán open hogy elég. A mérseklés, s a rendes életmód keretei között élvezett mulatságok, örömök, vidám szórakozások természetesen nem akadályai a szép életnek, bizonyos mértékben követelményei. Hisz szinte neveltségessé válna ma az, aki a szép keresztény élethez szükségesnek hirdetné a komor arcot s elfordulást minden derűtől s örömtől.

Maga az élet, az életért való küzdelem elég komolyságot és gondterhes órákat okoz. Belesavanyodnánk a lélek-koptató és idegetörő folytonos életharcba, ha nem volna néhány olyan órák, amikor megkönnyebbülhetünk, mikor örülhetünk annak az életnek, melyért küzdök, mely izmot, ideget, testet-lelket kíván tőlem. A mai ember élete túlságosan komoly ahhoz, hogy eitékölőni való időt engedjen, s ha valaki talál erre mégis időt és módot, saját életének rovására teszi azt.

Farsang van. Szabad örülnünk, szabad vidágnunk, de sohase sértjük meg az élet komolyságát, ne hódítson el bennünket az a könnyű világ s életfelfogás, mely az élet nagy s örök

értekei mellett táncos könnyűséggel s nemtörődömséggel libben tova; felre az olyan vigadással, mely miatt veszendőbe mennek bennünk mindazok a komoly értékek, melyek emberré teszik az embert.

Gyopár.

— **Társulatunk közgyűlése.** Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat 1912. évi január hó 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium első emeleti tanácstermében felolvasással egybekötött rendes évi közgyűlést tart, amelynek tárgysorozata:

1. A közgyűlés megnyitása;
2. Z I a m á l Ágost: Emlékbeszéd P á l Antal, volt társulati elnök felett;
3. A d á m Éva (Kamenyiczky E.) költ. elbeszélése;
4. Titkári jelentés;
5. Pénztári jelentés;
6. Az elnöki tisztség betöltése;
7. A választmány kiegészítése;
8. Indítványok. — Olyan indítványok, amelyek a tárgysorozattal nincsenek összefüggésben, 24 órával a közgyűlés előtt az elnökségnél bejelentendők. (Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat Alapszabályai 24. § d.)

Az évi rendes közgyűlésre a társulat minden tagját, a felolvasásokra az érdeklődőket tisztelettel meghívja

Gyulafehérvárt, 1912. január hó 6-án
Az elnökség.

— **Választmányi gyűlés.** Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat választmánya 1912. évi január hó 17-én, szerdai délután 5 órakor a gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium tanácstermében rendes gyűlést tart, amelyre a belső és külső választmány tagjait tisztelettel meghívja és lehetőleg teljes számban való megjelenésüket kéri az elnökség. — A belső vámany tagjai: I m e t s F. Jakó tb. elnök. T a m á s i Áron, Z o m o r a Dániel, K o v á c s Lajos, K ó r ó d y Péter dr., B a l á s Endre dr., F e j é r Gerő dr., P é t e r János dr. Z I a m á l Ágost, S o ó t h y Gyula, P é t e r Antal dr., H é j j a Kálmán, K ó r ó d y Imre, K i r á l y Gáspár és K á r p i s s János.

— **Szentséges Atyánk X. Pius Pápa** 1911. dec. 26-ikáról kelt sajátkezü leveleiben köszöni meg az erdélyi egyházmegye nevében küldött jókívánatokat és szeretetadományokat.*) A levélnek, melyet latin eredetiben az I. sz. püsp. körlevél közöl, ez a tartalma: Isten jutalmazza meg tisztelendő testvérünket, M a j l á t h Gusz-

*) Hogy ezen köszönetet még is érdemeljük s az erdélyi egyházmegye 409.000 hívője az adományozóknak küldött áldásban kivétel nélkül részesejének: kívánatos volna, ha legalább 4000 korona pétérfiliér gyűlné be az egyházmegyében. Hogy mily messze vagyunk még e minimális összegtől is: az ideai kimutatásokból meggyőződhetik majd mindegyikünk.

(Szerk.)

táv Károly erdélyi püspököt és szeretett hivatást azért, hogy egészségemért imádkoztak és érdemük szerint áldja meg minden jóval ugyanazon tisztelendő testvéremet, az ő különösen kedvelt anyj á t s mindazokat, akik a tizezer franknyi Péter-fillerhez adakozásukkal hozzá járultak. Köszönetem és jóakaratom jeléül nagy szeretettel küldöm nekik apostoli áldásomat.

1911. dec. 26.

X. Pius Pápa s. k.

— **Főpásztorunk** szombaton 13-án Kolozsvárra utazik az igazgató-tanács rendes havi ülésére.

— **A püspöki residentianak** e héten a következő vendégei voltak (az átutazókon kívül): Majláth László gróf és neje Hadik Ilma grófnő, Hohenlohe Klodvig herceg és neje Majláth Sarolta grófnő, Papp Kálmán somogyomi földbírtokos.

— **† Zichy Nándor** emlékére és lelki üdvéért főpásztorunk ünnepélyes requiemet tart e hó 16-án, kedden reggel 8 kor, melyen megjelennek az összes egyetek, intézetek s mind azok, kik együtt éreztek az ősz fővezérrel.

— **Tanári kinevezések.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter az állammal kötött szerződés értelmében a gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumhoz a kinevezéséhez magyar-latiny. tanszékre B u j á k i Domokos és a latin-történelmi tanszékre H a r a l y Béla, ottani tanárokat a szerződésben megállapított illetményekkel rendes tanárokká kinevezte, illetve az államilag kinevezett tanárok listszámba átvette.

— **Papi konferencia** volt e hó 4-dikén este a papnevelő kápolnájában. Főpásztorunk kegyelmes szavakban emlékezett meg a kath. mozgalmak ősz vezéréiről, ki már az örökkévalóságban élvezi munkásságának jutalmát. Aztán következett a szokott imádság, adoráció és a szt. gyónás végzése.

— **A Gyulafehérvári szekelytársaság** folyó hó 7-én rendezett műsoros estélye szép sikerrel folyt le. Az estélyt ügyesen összeállított műsor vezette be, melynek minden egyes pontját a szép számban megjelent előkelő közönség sok tapsal jutalmazta. A férfiak sikerült éneke volt az első pont, melyet S a n d o r Jenő jogszírgöröl művészi hűgedijateka követett; majd H a r a l y Béláné úrnő meleg közvetlenségű, pompás szavai után R i s z n e r Ödönné úrnő a töle megszokott könnyed művészettel játszott el egy klasszikus darabot s néhány jó magyar dalt a zongorán. Z I a m á l Ágost főgimn. tanár humoros s valóban ötletes felolvasásával s a férfiak egy pár jó szekely nótájával véget ért a műsor, mely után a fiatalok táncba fogott s igazi jókedvvel, feszelen, kedves hangulatban ropt a táncot a hajnali órákig. Az ügyes rendezésért az elismerés Dr. C s e k e Vincét, a társaság agilis titkárát illeti.

— **A gyulafehérvári polg. iparos olvasókör** a városi Vigadó nagytermében 1912. évi január 14-én vasárnap, szinelőadásal egybekötött táncestélyt rendez. Kezdete este pont 8 órakor. Helyárok: Oldalszék, Erköly és a két első sor 2 kor., III.—VI. sor 1 kor. 60 fill., a többi sorok 1.20 f. Állóhely 1 kor. Jegyek előre válthatók Papp György üzletében. Felülfizetések köszönettel nyugtáztatnak. Szíre kerül: A harang, színmű 3 felv. Irta: Kazaliczky Antal.

— **A Szent-Imre-Egyesület** elnöke Válya Gyula érdekes és megszívlelendő eszmét pengett meg elnöki megnyitójában. Panaszodik, s méltán, hogy az ország négy Szent-Imre egye-

sületében oly gyenge a kapocs. Pedig a magyar katolikus ifjuság tömörítésére melyik egyesületek volnának hivatottabbak, mint az Imre-egyesületek. A magyar katolikus ifjuság egyesítése és impozáns egyesült tábortba való tömörítése gyönyörű és hálás feladat volna, amely feladat megoldása érdekében ne lafkadjan el a kolozsvári Imre-egyesület. Micsoda óriási szolgálatot tehetne a kath. közügyeknek s a kath. társadalomnak egy intelligens katolikus ifjakból álló tömör tábor, különösen ma a keresztény- és hitellenes tülekedések szakában. Egyelőre a Szent Imre-Egyesületek országos kongresszusának megtartását tervezi a Kolozsvári Szent-Imre-Egyesület.

— **Piskitelep történeti adatai.** Úgy látszik, hogy a honvédsirokból a nemzeti élet virágai kelnek ki. Közel ahhoz a helyhez, honnan Bem apó a híres, dicsőséges piskii csatát vezette s ahol barna dolmányos, piros sujtásos névtelen hősök nyugosznak egymás mellett, ma gépek zakatolnak és elevenek járnak. Ezek is a nemzeti életet szolgálják. Nem szuronyos puskával, hanem modern technikával, nem süvöltő ágyúgolyóval, hanem sívító, rohanó gőzgéppel. Lenn a Maros völgyén, a pusztá, széles vidéken a 60-as évek óta virágzó telep létesült s minthogy férfienegrián és acélon nyugoszik, bizvást hisszük, hogy virágzása tartós marad. A piskitelepiek otthonuknak ötven éves történetet adtak ki, — büszke öntudattal pontosan feljegyezve mindent, ami szellemi és anyagi életüknek megvilágítására bármikép is szolgálhatott. Örömmel lapozgattuk az egybekötött három füzetet s nézegettük benne a beszédes számokat, melyek a virágzásnak ékeesen szóló tanui. Ahol valamikor a 60-as években egyenbányi gunyhó gubbaszt, ma szinte 400 ház emelkedik, s ahol azidőt egy-két szál ember lézengett, ma 4000-nél több ember nyüzsg-forog és szolgálja a nemzeti életet. Temploma, iskolája, forgalmas pályaudvara, hatalmas műhelye, kaszinója, kórháza, sokféle egyesülete, fotografusa a mint különös becsüléssel illik fel-említeni: takarékpénztára van. Szinte szíjja ez a rövidmultú telep a Maros völgyének életét. Csupa lüktető élet, amely sorvadni nem akar. Azért mondjuk, hogy a honvédsirokból virágok kelnek ki. Piskitelepen ma tényleg a nemzeti élet virágzik. A piskitelepiek könyve tanu reá.

— **Tanulók otthona.** Marosvásárhelyen az állami polgári fiúiskolában a tanári testület az olyan tanulók számára, kiknek otthon tanulásra alkalmas helyük nincs, napközi otthont rendezett be az iskola-helyiségben. Főlszerelt munkaszatlok mellett, meleg és jól világított teremben vegezhetik itt iskolai dolgaikat este 6 óráig. A szorgalmatoskodó ifjakra a tanári kar egy-egy tagja ügyel föl allandóan és utbaigazítással szolgál a segítségre szoruló tanulóknak.

— **Az ideai záróhadgyakorlatok.** Az ideai hadgyakorlatokat, a melyeket Schemua altábornagynak, a vezérkar új főnökének terve alapján Ferenc Ferdinánd királyi herceg fog vezetni, az erdélyi részekben, Kolozsvár és Nagyenyed körül fogják megtartani. A hadgyakorlat a temesvári 7. és a nagyszebeni 12. hadtest között fog lefolyni Seefranz tábornok és kövesházi Köves gyalogsági tábornok vezényletelével. A trónörökös főhadiszállása alkalmasint Kolozsvárt lesz.

— **Érdekes számok.** Erdély összes lakosága 1910-ben 2,644,012 volt. emelkedés tíz év alatt 167,014. A lakosok közül magyar 870,806, nemzet 256,834 és oláh 1,498,588. Az 167,014 emelkedésből 55,812 6 magyarokra, 23,815 a németekre és 101,306 az oláhokra esik. Van még 37,814 lélek más nemzetiségű. Magyar többségű vármegye négy van: Csik (95.5%), Háromszék

(79,8%) és Udvarhely (96%). Legtöbb német van Nagyküküllőben 42,7%. Brassó megyében 31,5% és Szeben megyében 28,8%. Az oláhok Fogaras megyében 90,2%, Hunyadban 84,7%. Alsófehériben 78,7%, Szolnok Dobokában 76,1%, Beszterceanaszodban 59,1%, Kolozsmegyében 68,9%, Szeben megyében 66,9% és Küküllő megyében 50,7%.

— **A baróti iskolás gyermekek pasztorjátéka.** A baróti r. kath. el. iskola növendékei tanítóik vezetésével karácsony első és második napján d. u. pasztorjátékokat adtak elő. Ezen gyermekelőadás iránt oly nagy volt az érdeklődés a községben, hogy igen sokan be sem fértek a „Korona” nagyermebe, hol az előadás folyt. A gyermekek remekül megállották helyüket, kifünnően játszottak, méltó díszreteret Ince Gyula igazgató tanítónak, ki őket rövid egy hét leforgása alatt betanította. A pasztorjáték után a színpadon fel volt állítva a karácsonyfa, rajta és alatta Korbuly plebános úr által összegyűjtött cukorkák és ruhák. 15 szegény gyermek térdepelt a karácsonyfa alatt várva a jóságos kis Jézuska ajándékát. Megható látványt igen soknak könnyeket esalt ki a szeméből, amint a szegények ahítatos, tiszta lélekkel rebegették „az Isten fizesse meg! a kis Jézuskának és jó plebánosbácsinknak is a fáradozásait”. Mindazoknak is, akik e fényesen sikerült estély rendezésénél fáradozásukkal, adományukkal közreműködtek.

— **A Fogarasi oltáregyesület karácsonyi öröme.** Az O. E. karácsonyi öröme az idén is az volt, ami eddig, t. i. boldogra tehetett sok-sok ártatlan gyermekszívet, mosolygóssá sok-sok gyermekarcot. Az egyet ajándékosztó tagjai fényes, nagy karácsonyfát állítottak, tele rakták minden jóval... A karácsonyfa hatalmas, és azáltal terhe gazdag és változatos, a kicsinyek öröme teljes. Dec. 21-én volt a kath. iskola udvarán a fakiosztás annak a 14 családnak a számára, akiket a Vöröskereszt-Egyet helyett részesít az Oltáregyesület ebben a — telen annyira fontos — nagy kedvezményben. Ilyen az O. E. tagok terékeny szeretete.

— **Karácsonyfa ünnepély Fogarason.** Megható, meleg ünnepség keretében folyt el múlt hó 17-én Fogarason a szegény gyermekek felruházására rendezett karácsonyfaünnepély. Kiválóan sikerült ének- és szavatszámokból álló program végén került a sor a jó meleg ruhák és egyéb karácsonyi ajándékok kiosztására. Csupa öröm volt nézni a csillogó boldog gyermekszemeket. Ezenkívül a róm. kath. iskola összes növendékeinek, vallás és nemzeti-ségi különbség nélkül, valamint a városi óvoda róm. kath. növendékeinek is küldött a kis Jézuska gyümölcsöt, cukorkát, süteményt. Hogy ily jóságos és bőkezű angyal járt Fogarason, nagy érdeme Széll Józsefné ömeltóságának.

— **Katholikus kör Szászrégenben.** A múlt hó elején egy lelkes hangú szózat kath. kör megalakítására hívta fel Szászrégen kath. híveit. A felhívás nem remélt eredménnyel járt. Az 1911. dec. 10-én megtartott gyűlésen a nagy számban megjelent hívősegek nagy lelkesedéssel kimondotta a megalakulást. A gyűlés az Orsz. Kath. Szövetség alapszabályzatát fogadta el némi helyi érdekű változtatással. Egyben elhatározta az újonnan megalakult kör, hogy fővédnökül kegyelmes Főpásztort fogja fölkeríteni. Elnök lett Walter Simon építész, aki az eszme egyik legbuzgóbb híve volt. A főérdem a megalakítás körül Boga Alajos s. lelkeséje.

— **A szászrégeni karácsonyfaünnepély.** A szászrégeni szegény gyermekeket felruházó női segélyegyesület 1911. dec. 17-én tartotta meg a szokásos karácsonyfa estjét. A városi

szálloda nagyermeke zsúfolásig telve volt. A szászrégeni műkedvelők fényes sikerrel adták elő „Az álom” és „A német tanító kisasszony” című színdarabokat. Ezután következett a bőséges karácsonyi ajándékok kiosztása. A kis Jézus aldja meg a jótévköket.

— **Villany a sz.-regeni róm. kath. templomban.** És a szóra nem szó, hanem tett jött. Előző mintegy három hónappal jeleztek Szászrégenből, hogy villanyvilágítást óhajtanánk bevezetni a templomba. Rövid idő alatt a keves-számú, de aldatkos hívősegek körülbelül 1700 koronát adott össze, amiből aztán sikerült is bevezetni a villanyt. Karácsony éjjelén a nap-palán is nagyobb fényáram úszott a kis templomban és itt osztogatta a kis Jézuska karácsonyi kegyelmét. És azt is joggal mondhatjuk, hogy osztogatta a kegyelmét, mert hisz a karácsony előtti heten és a szentidő alatt majdnem minden nap 30—40 hívő aldozott. A villany fényt adott, az adventi bűnbánó szívek pedig meleget. De a lelki meleg mellé nemsokára talán két nagy kállyha fogja arasztani a természetes meleget is. A jó Isten szemmel láthatólag segíti a jó szászregeni híveket lelki és anyagi előhaladásukban egyaránt.

— **Dés a haladás útján.** A „Közművelődés” előző számában láttam, hogy a lap száma-mol pár város kulturális fejlődéséről. Ezekhez a fejlődő városokhoz lehet csatolni Dés r. t. várost is. Positív alkotást meg nem lehet ugyan felmutatni, de ez erre a város a megvalósítandó kulturális intézmények egész sorozatát vette programba. Ez ebben tervezti a várost felépíteni a járványkórházat, fertőtlenítő intézeteket, a meglévő népiskolák és óvodák mellé új iskolák és óvodák felállítását, vízvezeték csatornázás létesítést. Terve van véve továbbá a közjótékonyk ügy rendezése is. Igen előnyös volna a városra nézve egy pár nagyobbarányú gyár és nagyobb létszámú katonaság. Mindez az állam támogatásával könnyen megvalósítható volna.

— **Hírek Kezdivásarhelyről.** Az eddig enyhe telet hirtelen nagy havazással erős hideg váltotta fel, mely erősen emlékeztet a tavalyi kemény téli napokra. De ennél is jobban fagyalkoztatják a közvéleményt azok a szomorú számok, melyeket az újról szokásos statisztika napvilágra hozott. Eszerint csak a katolikusokat véve számításba, múlt évben született 28 fiú, 32 nő, meghalt 39 férfi, 36 nő, összesen 75. A meghaltakból 19 vidéki, így a szaporodás 4. Az egész lakosságot tekintve 1911-ben született 107 gyermek, meghalt 160, ami a lakosság fogyását mutatja. — A földgazdátok kutatva Sósmezőn is vezettek furást, a szakértők állítása szerint a furás helyén nagy mennyiségű petróleumnak kell lenni. Ha ez tényleg valóra válna, Háromszék természeti kincsei egy kiválóan hasznos közgazdasági erővel gyarapodnának.

— **Szekelyudvarhely város közgyűlése.** Szekelyudvarhely város képviselőtestülete most tartott rendkívüli közgyűlésen sajnálatlalt vette tudomásul prof. Mikes János szombathelyi püspök bucsuzó levelét, amelyet városi képviselői minőségben intézett a közgyűléshez. A képviselőtestület elhatározta, hogy a püspöki beiktatás küldöttségileg képviselteti magát. Több háztartási ügy után a Tanítók furdója és tanulók nyaraló helye r. t. ügyét tárgyalták és az akció előmozdítására ötven darab részvenyt jegyeztek. Kimondotta továbbá a képviselőtestület, hogy a tanítók e törekvésének támogatására az ország összes városait és községeit átiratban kéri fel. Hosszab vitát provokált a belügyminiszter végzése, mely szerint a közel tízezer lelket számláló város csak négy tagot küldhet jö-

vőben is a megyebizottságba. A képviselőtestület sajnálatlalt vette tudomásul a belügyminiszter döntését.

— **Új köszönbányatelep a Zsilvölgyben.** A Zsilvölgy gazdag köszönbányatelepein egy újabb, 2400 hold kiterjedésű, széntartalmú területre akadtak, amelyet a Magyar Általános Köszönbánya Részvenytársaság szerzett meg magának. Az Urikán-zsilvölgyi és a salgótarjáni köszönbányák között terül el a dialubali birtok és ennek tartozéka az a nagy kiterjedésű földterület, amelyen köszönbánya után kutattak. A kutatások során megállapították, hogy a terület szénrétegekben igen gazdag s 3—400 millió métermázsára tehető a rétegek széntartalma. A köszönbánya hat-het ezer kalórias és színe fekete. Eddig százmillió métermázsára szént tartalmazó rétegeket lártak fel két-három méter mélységben. A szénvagyon terület tulajdonosa Maczerek Lajos földbirtokos, akitől a magyar Általános Köszönbánya Részvenytársaság 1 millió 500.000 koronáért megvásárolta.

— **A Szolnokdobokamegyei Gazdasági Egyesület Wass Béla gróf elnöklésével tartott ülése.** Szemmary József titkár bejelentette, hogy a babvető-nag termelésének meghonosítása és az egyesületi gyümölcseladások kiterjesztése érdekében több sikeres intézkedés történt, hogy a szállított alma minőségével és csomagolási módjával a rendelők meg vannak elégedve. A XXII. dési bika-kiallítás és vásár idejét február 26-ára tűzték ki.

— **Mikes gróf szombathelyi bevonulása és beiktatása.** Úgy hiszem nem lesz érdektelen, ha Mikes gróf püspököt új otthonába kísérve egyházmegyénk is tudomást szerez, hogyan és mint fogadták az erdélyi papból lett püspököt új egyházmegyéjében?

Január 3-án indult új székhelyére a főpásztor a reggel 7 órakor induló gyorsvonattal. Vas megye határán Gellidömökön a varmegye küldöttsége élén Herbst Géza alispán, Szombathelyen pedig a város képviselőtestülete élén Brenner Tobiás polgármester üdvözölte a főpásztort. A székesegyház elé érve ott várta az egyházmegye papsága. Az „Ecce Sacerdos” hangjai mellett vonult a szép székesegyházba. Rövid szentségimádás után az első főpásztori áldásában részesítette új híveit és paptestvéreit. Az áldásadás után a papsággal együtt a püspök a várba vonult. Kevéssel később fogadta az egyházmegyei papságot. Horváth káptalani helynök beszélt a papság nevében. Szeretettel fogadják — úgy mondja — a keletről jövő jó Átyát. Szeretettel hoznak ajándékul a főpásztornak megkoszorúzza az engedelmesség gyémántjával. Az ajándékokat a főpásztor köszönnel vette, ő is szeretet hozott testvéreinek, mely a kereszt tövéből fakad. Beket, mely Krisztus szívéből ered. A beszéd — mellyel Mikes gróf papságot meghódította — mély hatást gyakorolt. Január 5-én pedig délután 5 óráról kezdve a tisztelő küldöttségeket fogadta. Este 8 órakor fáklyaszere volt. A polgárok ezrelől álló menet vonult a püspökvár elé. A szerezad után Dr. Németh Gyula ügyvéd üdvözölte a főpásztort a város polgársága nevében, melyre nagy szívességgel válaszolt a beiktatandó püspök. Azután esend borult megint a püspök várba.

Amily fényes és pompával fogadták, egy oly hatalmas méretekben folyt be a szombathelyi püspök beiktatása. A korai reggeli órákban már festői látványt arult szemek elé. Egymás után robotgat a dízhintók a székesegyház elé. Felkilenc órák a hatalmas székesegyház már zsúfolásig megtelt. 9 órakor jött a székesegyház elé a főpásztor. A székesegyház kapujánál a káptalan és a papság várta, melyhez a külön-

féle káptalanok u. m. veszprémi, győri, ausztriai, stájeri kiküldöttek és egy erdélyi — e sorok írója — csatlakoztak. A székesegyház öre átadva a székesegyház kulcsait, az „Ecce Sacerdos“ hangjai mellett vonult be a főpásztor. Trónusába ülve felolvastatta a pápai bullát és a királyi magas kinevezést. Majd a papság hódolatát fogadva miseruhát öltött magára és megkezdte a pontifikális szentmisét. Az evangélium után szöszökre lépett a főpásztor. Elmondotta a programját, mit hozott ő keletről nyugatra? Aranyat, tömjent, mirhát. Szívet, szerető szívet, a szív aranyat, imát, a tömjen imáját, mirhát, a türelmet mirháját. A szentbeszéd mely hatást ért el. A szentmise végével a főpásztori áldás után a szokásos módon vonult ki. A püspöki vártban a még hátra lévő küldötteket fogadja (24). A küldöttséget Báro Szentkeresztly háromszéki főispán vezette. Résztvettek: Bethlen István gróf, Beldi P., Beldi T., Josika G. báró, Báro Jósika Samu, gróf Mikes Zsigmond, gróf Mikes Ármin, gróf Nemes János, Sándor János, Szentí Bálint, Br. Szentkeresztly Pál, Dr. Sebesi János alispán, Gotthárd János polgármester és Dr. Valentsik Ferenc országgyűlési képviselő Székelyudvarhelyről. Kedvesen szolt a főpásztor az erdélyi küldöttséghez. „Szégyent nem hozok Erdélyre, biztosítom az erdélyieket“ szavakkal fejezte be beszédjét a főpásztor. Délben 1 órakor volt diszebed, amelyen 120-an vettek részt. Ezzel véget érték a szombathelyi napok, hogy nagyobbakra és tettekbán még nagyobb napokra virradjanak a szombathelyiek, mi erdélyiek pedig ezekben gyönyörködünk, mert hisz ezentúl e két egyházmegyét lelki kapesok fűzik össze, melynek központja az erdélyi pappól lett szombathelyi püspök.

— **Gerely a katolikus sajtóalapról.** Áldozatos lelkek adakozásából négy évi gyűjtés után valahára nyugtázhatta a sajtóegyesület az első felmiliót. A sajtóalap eme növekedését bizonyára érdeklődéssel figyelt mindenki és szorongó várakozással várták, hogy mit hoz a jövő. Nos az újév meglepetést hozott, mert a sajtóalap immár bátran nekivág a hatodik százezernek, s nagyobb lépésekkel halad előre. Érdekesen nyilatkozott Gerely József, az egyesület főtitkára aki szinte megbecsülhetetlen óriási munkát végzett a kath. sajtó körül. — „Az első felmilió hála Istennek tulvagyunk. Hej, ha ezt nem apránként, esőbróként, sőt gyűszűként, hanem egyszerre öntötték volna a Sajtóegyesület gyűjtőmedencéjébe; ha olyan gyorsan és könnyen lehetett volna összehozni, mint a liberális és radikális lapalapításoknál nem egyszer láttuk, a Sajtóegyesület feladata megoldása körül tartama már regen. . . . Sajnos, az egyes lapok helyzete sokkal mostohább, semhogy a kért támogatások megkezdését nehány évre elodázzván a gyűjtött anyagot ez időn át érintetlenül engedjük volna megnövekedni. . . . Kénytelenek voltunk . . . a befolyó pénzeket kétfelé osztani: a sajtóalpra és forgalmi alpra. . . . A sajtóalap, mely érintetlen hagyatik, ma felül van a 200000 koronán, a forgalmi alap pedig ez évi költség-előirányzat fedezetéül szolgál. Ily módon tehát párhuzamosan járunk el, egyrészt gyűjtjük a tőkét, bár lassan, másrészt egyidejűleg a szükséghez képest segítünk is a felmerülő szükségleteken, ami bizony minden s szinte a szigorú ságig fokozódó körülményünk és mérlegelésünk dacára is sok pénzt fogyaszt. Így a lefolyt négy esztendő alatt anyagi sajtótámogatásra fordítottunk összesen 236.117 koronát, melyből a fővárosban megjelenő napisajtónkra 169.549 korona 97 filler esetl. Heti és vidéki sajtónkra s katolikus érdeklő sajtótudósítói céljaira összesen 60.527 K. 44 filler jutott és szám szerint 29 lap között oszlík

fel, különböző arányban. Emellett 8 katolikus lapnak letettük a szükséges politikai óvadékát, összesen 99.500 K. összegben. Majd megjegyzi Gerely, hogy eddig páratlanul áll az az eset, hogy annyi szétszisz és kicsinyesség ellenére is negy év alatt felmiliónyi összeg gyűljön össze sajtócélokra. Elénk bizonyítéka ez a gondolat életrevalóságának, mely életet adott az egyesületnek. „Minden esetre bizhatunk a jövőben és reménykedhetünk — folytatja — Gerely — főleg abban, amit én oly régóta már várok, hogy előbb több fognak akadni nagy lelkek, a sajtóegyesület nagy alapeszméjétől teljesen úthattott lelkek, kiknek lesz szívük százezrek fölötti rendelkezéven, azokat nem aprozakk fel — mint eddig jórészt történi szokott, — számtalan csip-csip adományokra, hanem rászánják a jó sajtómagasztos s kibatásában soha elég magasra nem becsülhető céljaira. Két-három ily nagy lélek s akkor a magyar katolicizmus a johiszemű közvelemény irányításának hatalmas és korszerű fegyvereivel felfegyverkezve bátran nézhet a jövő viharainak és harcainak elebe“.

— **Az egészség titka.** Egy angol humorista az egészségnek hat titkat sorolta föl. Szerinte hatféleképen gyógyulhat meg a beteg. Először a beteg nem hivat orvost és meggyógyul. Másodsor: a beteg orvost hivat, az orvos nem jön el, a beteg meggyógyul. Harmadsor: a beteg orvost hivat, az orvos eljön, nem rendel semmit, a beteg meggyógyul. Negyedsor: a beteg orvost hivat, az orvos eljön, receptet ír, a beteg nem csináltatja meg és meggyógyul. Ötödször: a beteg orvost hivat, az orvos eljön, receptet ír, a beteg megcsináltatja, de nem veszi be és meggyógyul. Hatodsor: a beteg orvost hivat, az orvos eljön, receptet ír, a beteg megcsináltatja, beveszi és — mégis meggyógyul.

Érdemesnek tartjuk ezen beszédet teljes épségében közölni, melyet Gróf Mikes János szombathelyi püspök első ízben intézett papságához:

„Ez a pillanat, midőn először Önöket magam előtt látom egybegyűlve, egy örömdetes és nagy pillanat életemben. Szemükből akarom kiolvasni, hogy mit hoz a jövő nekem, mit hoz a jövő Önöknek és mit hoz a jövő a mi közös érintkezésünkből kifolyólag Szent Márton egyházmegyéjére? Most, midőn beléptem gyönyörű székesegyházamba és mikor felszálltam a püspöki trónusomra s mikor feljöttem a palotámba, egy gondolat kísért engem végig és ez a gondolat az volt, hogy előttem mások is beleptek ebbe a székesegyházba és elfoglaltak ezt a trónust, mondván: ez az én trónusom és bejöttek ebbe a házba és mondták: ez az én házam. És nem az övék a trónus és nem az övék a ház. Ők fenn vannak Isten előtt és számot adnak az ő sáfárságukról. Én is gondolom, hogy nem az én házamba jövök, nem az enyém ez a ház és az a székesegyház. Én ide küldtettem sáfárnak és egykoron számot kell adnom minden dologról és minden gondolatról, minden napról és percről és számot kell adnom az én túlszigorúságomról és gyengeségeimről. És ha így tekintem az én idejövetelemet és ha ez a gondolat fog engem végigkísérni püspöki uralkodásom alatt, hogy csak Istennek vagyok sáfárja rövid időre, akkor hiszem, hogy a legfőbb pásztor intenciói szerint fogom itt az ő hivat, az ő nyáját, az ő papjait kormányozni, vezetni, mint jó pásztor.

Kedves jó Testvéreim! Közöttetek egynehányan azt gondoljátok, hogy ez az új püspök nagyon fiatal, ez az új püspök idegen, ez az új püspök mágnás, mindezek az ő kormányzásában hátrányok lesznek neki is, az egyházmegyének is. Tisztelt jó testvéreim! Ezt a nehézséget, szemrehányást nem tagadhatom. Fiatal

vagyok, de, higgyetek el, aki majdnem 13 évig működött a lelkipásztorokadásban, Ti legjobban tudjátok, az nem fiatal már, aki 13 éven keresztül sirt a sírókkal és szenvedett a szenvedőkkel, az már nem fiatal (lelkes eljenzés). De na esztendőim számára fiatal is vagyok, jó, fiatal vagyok, de hozom magammal férfikoromnak hála Istennek meg nem tört erejét (hosszantartó lelkes eljenzés). És ezt az erőmet és munkaképességemet hozom Önöknek és hozom az egyházmegyének.

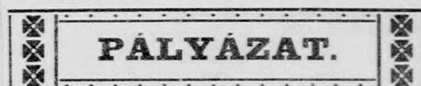
Idegen vagyok? Ezt tagadom. Messze földről jövök, de nem vagyok idegen, mert atyjuk és testvéreik vagyok és az nem lehet idegen. Nem vagyok idegen, mert szívemben hordozom mindnyájukat igazi őszinte szeretettel.

És hogy mágnás vagyok, ez is igaz. De eddigi működésemben nem a főúri körök közt mozogtam, hanem voltam az egyszerű szegény munkásnép közt (eljenzés), voltam az egyszerű polgárok közt, voltam a tanítók, tanárok közt és higgyetek el, ott találtam jól magamat, a hol a lelki arisztokráciát megtaláltam és ahol a munka arisztokráciát megtaláltam. Ennyiben vagyok én arisztokrata.

És tisztelt jó Uraim! Ha én idegen vagyok és ha más viszonyok közt voltam eddig, ez tán hasznára lesz az egyházmegyének, mert én a multban csak a fenyt fogom keresni és a sötét pontok ex humana fragilitate, erről nem akarok tudni és a jövőben csak az érdemeket fogom látni és keresni.

Igy allók Önök előtt, elmondtam Önöknek, ami első sorban szívemen fektűt. Külön körlevéllel nem fogok beköszöntení, majd ha kezdem egy kicsit megismerni az én testvéreimet, fiamat, akkor engedjék meg, hogy bocsássak ki majd Önökhöz körlevelet.

Köszönöm, hogy eljöttek ily nagy és tekintélyes számban, köszönöm, hogy főpásztorokat szeretettel, tisztelettel, hódolattal fogadják. A tiszteletet, a hódolatot azt az állásomnál fogva nekem meg kell követelnem, de a szeretetet azt kérem Önöktől. És így ezt az új évet együtt kezdjük közös munkával, közös jóakarattal! Dícsértessék a Jézus Krisztus.

A *tordai* (Aranyosm.) róm. kath. egyháznál üresedésbe jött kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk.

Javadalom: az egyház pénztárából 1200 kor., fizeteskiszármítási államssegély 131 kor., tandíjkárpótlási államssegély 30 kor., tandíjkárpótlás az egyház pénztárából 93 kor., stólából mintegy 80 kor., összesen 1534 kor. Előkelő lakás természetben kerttel és udvarral. E javadalom előreláthatólag rövid idő alatt jelentékenyen fog emelkedni.

Pályázatok legkésőbb *január 20-ig* alólirhoz benyújtandók.

Torda, 1912. január 1-én.

Az iskolások nevelője: *Dr. Balázs András* főesp. pleb.

Szólóoltványok,

különféle amerikai (Hybrid) *alanyokon*, kifogástalan minőségben, **fajtisztaságáért** jótálva. Kaphatok:

Benedek Henrik

szólóteleptulajdonosul, *Medgyesen*, Nagy-kiküllő megye. Árjegyzék ingyen és bermentve.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Pogányhavas stb. Sziveskedjen türelemmel lenni, előjegyzésben van; visszaküldésekre nincs fizikai időnk. Ami jó, az marad s ami belátásunk szerint jön —, ami nem válik be — b e v a l í k m á s h o v a. Üdv.

Bl. és V. Vettük a cikket a szenttamási iskoláról; sem közöljük azért, mert a „Világ”-gal nem polemizálunk. Azt tisztességes ember úgy sem olvassa. Aki pedig egyszer már a „Világ”-ba ír, lefotografálta önmagát. Üdv.

Az óltár előtt. Átlettem a másik lapozó, ott van draktörzve és varja a kölest. Nem is melloztatik elgondolni, mennyi munkát ad ilyen kereses és küldözgetés. Kegyeskedjék azoknak újat írni s ezeket itt bekebebe hagyni; eljön az idő. Üdv.

Lehet-e s miképen lehet a realis tantargysokat vallásos alapon tanítani? Praktikus és hasznos gondolatok vannak elég rövidre szabott tartalmas cikkében, amelyet most enema anyagunk túlnalmozottsága miatt gonybo venni nincs módunkban s azért utolagos engedelmével más vidéki kath. lapársunknak küldték át záves közlés végett. Rövidebb és mas irányú cikket kerünk, mert a beküldött igazolta, hogy okosan és ügyesen tud írni.

A sötét pont. Szép, fordultat és élvezetes tárca, de vele is hasonlókép cselekszünk, mint az előbbivel. Mivel kath. lapra szánta — ott fog látni napvilágot. Dolgozzék tovább jövedélvel és támogassa szeretett sajtókat.

A felénk keresztény öntudat — másutt fog lelkesíteni, de csak képezze magát tovább és kopogtasson be néha mihozzánk is.

A tanítók mozgalma — most ismét aktuális lett és azért a cikk elhelyezéséről gondoskodtunk, hogy a szerző öhajotta célt elérje. Reményvel várjuk mi is azok legbiztosabb munkatársunk mielőbbi szives mozgolását.

Nyárodremete K. P. Majd cikk alakban fogom közzélni.

Őszi hangulat. Igaz, hogy az időjárás néha beleingatója az embert az őszi hangulatba, de azért mégis csak a jövő ősze hagyjuk.

Valpole Henrik jönni fog.

Boldogasszony — kedves költeménye úgy febr. 24-ika körül jelenik meg. Köszönet a jó kívánatokért.

Bpest. Ifj. K. J. Megindítottuk. Kérem az ígért munkásságát beváltani minél változatosabb formában.

!! ERDÉLY EGYIK RÉGI MEGBIZHATÓ KERESZTÉNY CÉGE!!

KELETI L.

szőlőbirtokos és bornagykereskedő
■■■ SZÁSZSEBES, Szebenmegye. ■■■

Miseborul és házi fogyasztásra ajánlja zamatos erdélyi asztali és csemegeborait. * Tessék boraim kivátósága felől próbarendelés által meggyőződni. * A borok utánvétellel, jó információ esetén, 1—3 havi hitelre, vevő hordójában, vagy saját hordóban küldetnek. * Hordóim nyolc héten belül teljesen jó állapotban, bérmentve visszaküldendők. * Fagyos időben a borok szalmába csomagolva szállítanak.

Sürgőnycim: KELETI, SZÁSZSEBES.

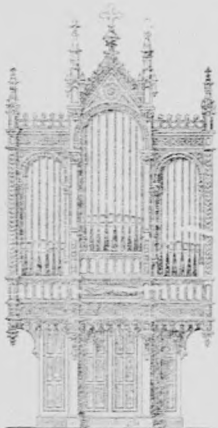
Borárjegyzék:

1911. évi erdélyi asztali, könnyebb fehér bor	K	46
1911. évi erd. asztali jobb minőségű fehér bor	K	49
1911. évi erd.-marosmenti finom vegyes fehér bor	K	52
1910. évi erd. asztali fehér bor	K	54
1910. évi erd.-marosmenti finom vegyes fehér bor	K	56
1909. évi erd. asztali fehér bor	K	58
1903. évi finom erd. asztali fehér bor	K	62
1902. évi fehér pécseyebor	K	64
Ó rizling, fehér	legfino-	K 70
Ó som (fürmint) ..	mabb cse-	K 90
Ó muskotály ..	mege faj-	K 100
Ó vörös burgundi	borok	K 80

Az árak Szászsebesen, pincében értendők. :: :: ::
Megrendelésnél sziveskedjenek e lapra hivatkozni.
Posta, táviró, távbeszélő, : vasútállomás helyben. :

BODA JOZSEF

ORGONA ES HARMONIAM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a föliszt. papság és a m. t. egyháztanács szives tudomására hozni, miszerint

orgona és harmonium építő műhelyemet

teljesen újonnan rendeztem be, minek utánna módomban áll a legnagyobb szabásu orgona építését is elvállalni. Bárminemű javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközök.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel
Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó és szépen égő —

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál —

Nagylévárdon, (Pozsonym.)

: Nagyobb vetelnél 15—20%, árengedmény. :-

Árak kilónként: 2.40 K., 3.20 K., 4 K., 5 K. II.